

METİN DİL BİLİMİ AÇISINDAN HACI BAYRAM-I VELÎ'NİN ŞİİRLERİ

Mete Yusuf USTABULUT - Emrah BOYLU - Muhammet Hüseyin YAZICI

Yunus Emre Enstitüsü, Romanya, İran, Ankara / Türkiye

Anahtar Kelimeler: Metin Bilim, Hacı Bayram-ı Veli, Çağdaş Yöntemler.

ÖZET

Metin dil bilim; bir metni yapısal ve anlamsal bütünlükleri açısından değerlendirerek ve bu değerlendirmeler sonucunda metni oluşturan temel unsurları anlamaya yönelik yeni bir yöntemdir. Metin dil bilim metni meydana getiren her bir unsuru ayrı ayrı ele alarak değerlendirir ve aralarındaki bağlantıları ortaya koyar. Metin dil bilim metne yaklaşım gerekçeleri birden fazla unsur içermektedir. Metnin görünen ve görünmeyen yapılarının tespit edilerek değerlendirilmesi metin dil biliminin alanına girer. Ayrıca toplumun ritüelleri, gelenekleri, kültürü, sosyal psikolojinin etkileri gibi metnin arka planını oluşturan görünmez güç unsurları ile metin arasındaki bağın ortaya çıkarılarak incelenmesi de metin dil biliminin konusudur. Metin dil bilim açısından metne yaklaşımda, metni meydana getiren kelime ve cümlelerin ele alınmasından çok, metne bütünsel yaklaşım esas alınmaktadır. Metni oluşturan bağlantılar ve bunların birbirleriyle olan ilişkileri üzerinde durulmaktadır. Metin dil bilim, metnin işlevsel yapısından yola çıkarak birbirleriyle olan işlevsel bağlantılarını da irdeler. Bu bağlantılar en çok şiirin yapısında ortaya çıkmaktadır. Şiir kendine özgü yapısıyla diğer edebi metinlerden ayrı bir niteliğe sahiptir. Bu nedenle şiir değerlendirmelerde eski şerh yöntemleriyle beraber metin dil bilimi bir araya geldiği zaman Türk şiirinin zengin anlam çeşitliliği ve derinliğinin daha net bir biçimde ortaya çıkacağı ve Türkçenin söyleyiş gücünün bir kere daha örnekleriyle vurgulanacağı görülecektir. Bu çalışmada Anadolu coğrafyasında Türkçe ile şiirler yazan *Hacı Bayram-ı Veli'nin şiirleri, şerh yöntemi ve metin dil bilimi yöntemi bir araya getirilerek incelenmeye çalışılmıştır.*